

DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2025-2\(42\)-109-118](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2025-2(42)-109-118)

УДК 338.439.02-043.2:94(477)

JEL Classification: L60; M21; O10; R12

Наталія Тимофіївна Шадура-Никипорець

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки, обліку і оподаткування

Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)

E-mail: nikiporetc@ukr.net. ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7990-0105>

ResearcherID: [H-1176-2016](https://orcid.org/0000-0001-7990-0105)

Олександр Геннадійович Матвієнко

студент гр. АСД051-22,

Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)

E-mail: matvienkos95@gmail.com. ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-2162-3583>

ВПЛИВ ВІЙНИ НА ЕКОНОМІЧНІ ПАРАМЕТРИ РОЗВИТКУ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Харчова промисловість традиційно є однією з провідних і соціально значущих галузей економіки України. Сучасний трансформаційний етап її функціонування потребує вивчення змін, що характеризують поточний період розвитку цієї сфери – динаміки виробництва, структурних змін, регіональних особливостей, ефективності діяльності. Це дослідження присвячено аналітичному аналізу розвитку харчової промисловості України та оцінці впливу на ключові параметри її функціонування військової агресії. Результати дослідження демонструють, що харчова промисловість виявляє значну стійкість функціонування в умовах викликів військової агресії, зберігаючи темпи свого зростання та вдало адаптуючись до змін середовища.

Ключові слова: харчова промисловість; масштаби виробництва; виробіток; регіональна структура, воєнні виклики.

Рис.: 3. Табл.: 2. Бібл.: 10.

Постановка завдання. Харчова промисловість України є однією з ключових галузей економіки, оскільки виконує вагомую роль у вирішенні різновекторних завдань – забезпечує продовольчу безпеку країни, створює значну кількість робочих місць, формує вагомую частку експортних надходжень, продукує товари з вагомою доданою вартістю, сприяє розвитку суміжних видів діяльності. У період 2014-2024 років галузь зазнала впливу економічних коливань, пандемії COVID-19, повномасштабної війни та змін у євроінтеграційних процесах, що зумовлює потребу в комплексному аналізі її розвитку, дослідженні ключових економічних індикаторів, виявленні проблем та розробці рекомендацій щодо адаптації галузі до викликів сучасності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження теоретико-методологічних та практичних аспектів функціонування харчової промисловості України традиційно відносяться до найбільш актуальних. Цим питанням присвячено наукові праці таких вітчизняних дослідників, як О. В. Бокій, М. П. Бутко [1], С. І. Бегун [9], О. М. Варченко [2], І. О. Герасименко [2], Б. М. Данилишин, Л. В. Дейнеко, О. В. Коваленко [6], Д. Ф. Крисанов [2], Г. П. Лисенко [6], Р. П. Мудрак, К. О. Прокопенко [10], П. Т. Саблук, М. П. Сичевський [8], А. О. Ульяницький [9], Л. Г. Чернюк, Л. В. Шостак [9], О. В. Шубравська [10], А. Е. Юзефович [8], Л. О. Яценко та інші.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Незважаючи на значну увагу наукової спільноти до дослідження діяльності харчової промисловості України, сучасний трансформаційний етап її функціонування потребує вивчення змін, що характеризують поточний період розвитку цієї сфери – динаміки виробництва, структурних змін, регіональних особливостей, ефективності діяльності. Особливо важливо дослідити вплив повномасштабного вторгнення на розвиток харчової промисловості, оцінити її адаптаційні можливості та перспективи розвитку.

Мета статті. Метою дослідження є здійснення аналітичного аналізу розвитку харчової промисловості України та оцінка впливу на ключові параметри її функціонування військової агресії.

Виклад основного матеріалу. Харчова промисловість традиційно є однією з провідних і соціально значущих галузей економіки України. В умовах війни, що триває, та глобальних змін на продовольчих ринках, ця галузь залишається опорою стабільності та потенціалом для подальшого економічного зростання нашої країни. Так, у 2023 р. обсяг реалізованої продукції харчової промисловості України становив 892,7 млрд грн, що на 23,8 % більше, ніж у 2022 р., галузь забезпечила 20,3 % промислового та 6,35 % загальнонаціонального виробництва, 4,08 % зайнятих працівників були залучені до роботи на харчовому виробництві, 25,7 % продукції галузі реалізовувалась за межами країни, що свідчить про вагомість та роль галузі в економіці країни.

Протягом останнього десятиліття харчова промисловість України демонструє усталену тенденцію до нарощення обсягів реалізованої продукції (рис. 1), що описується степеневою функцією $Q_{\text{ХП}} = 228,96 \cdot t^{0,5338}$. Це вказує, що для харчової промисловості України характерно зростання обсягу реалізації продукції у вартісному виразі в часі (коефіцієнт еластичності випуску за часом становить 0,53). Варто відзначити, що військова агресія негативно вплинула на масштаби діяльності галузі, спричинивши скорочення обсягів реалізації у 2022 р. на 14,4 %, однак уже у 2023 р. харчова промисловість спромоглась перевищити довоєнний рівень на 5,94 %. Галузева динаміка виявилась кращою, порівняно зі зміною масштабів національної економіки: так, у 2022 р. загальні обсяги реалізації продукції країни зменшились на 24,6 %, подальше зростання обсягів у 2023 р. все ж не дозволило досягти рівня 2021 р. і відставання становило – 7,8 % [3].

Якщо ж проаналізувати динаміку обсягів продукції харчової промисловості в натуральному виразі (рис. 1), то спостерігається гірша ситуація – без урахування цінового фактору у 2023 р. галузь збільшила кількість продукції лише на 15,6 %, однак враховуючи падіння на 21,6 % у 2022 р., галузі не вдалось досягти довоєнного рівня 2021 р. (відставання склало – 9,4 %). Однак галузева динаміка виявилась кращою порівняно із загальнопромисловими тенденціями: так у 2022 р. кількість промислової продукції країни зменшилась на 36,7 %, подальше зростання обсягів у 2023 р. на 6,8 % виявилось недостатнім для відновлення довоєнного рівня (відставання у 2023 р. порівняно із 2021 р. становило – 32,4 %) [3].

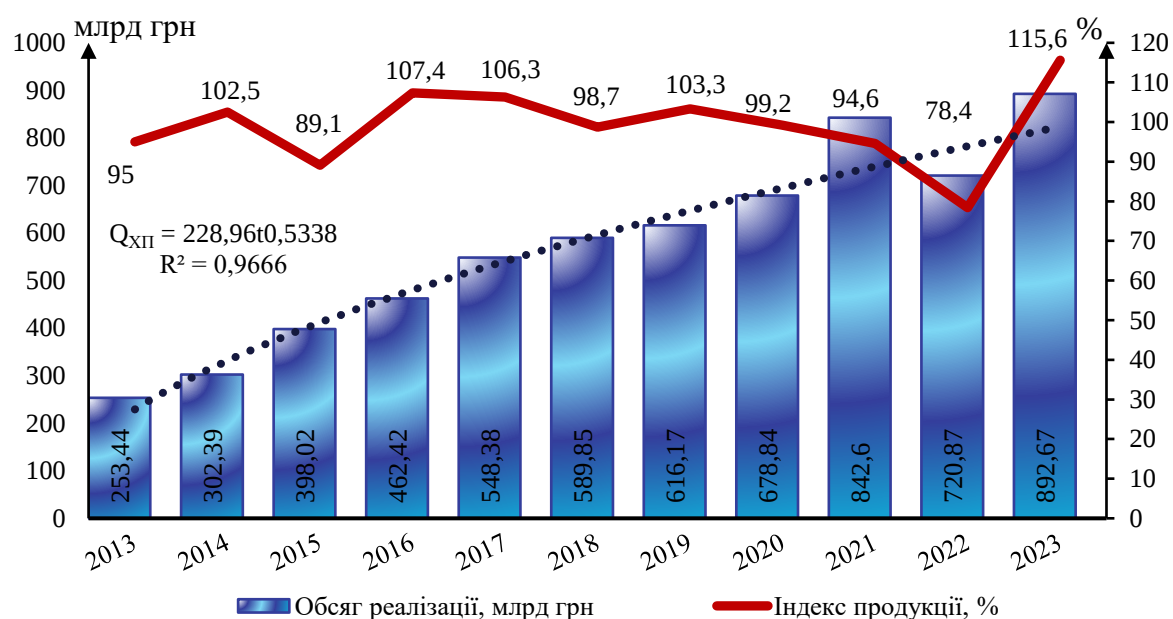

Рис. 1. Динаміка вартості та індексу реалізованої продукції харчової промисловості України у 2013-2023 рр.

Джерело: складено авторами на основі [3].

На фоні більшого скорочення масштабів національної господарської системи загалом та промислового виробництва зокрема, протягом 2022-2023 рр. вагомість харчової сфери посилилась. Якщо у 2021 р. на її частку приходилось 18 % обсягів реалізації промислової продукції та 5,53 % національного виробництва України, то у 2022 р. уже 18,7 та 6,28 % відповідно, а у 2023 р. – 20,3 та 6,35 %. Можемо дійти висновків, що харчова промисловість продемонструвала значну стійкість функціонування в умовах викликів військової агресії.

Зміна обсягів виробництва будь-якого виробника напряму пов'язана із кількістю та якістю використання його ресурсів, тому доречно дослідити тенденції зміни ключового показника ефективності використання трудових ресурсів – виробітку одного працівника. Протягом 2013-2023 рр. для харчової промисловості України характерна усталена тенденція до зростання продуктивності праці (рис. 2), яка описується степеневою функцією $V_{ХП} = 0,5348 \cdot t^{0,6461}$ (коефіцієнт еластичності виробітку за часом становить 0,646). Приріст виробітку працівників харчової сфери є результатом поєднання впливу двох факторів: як збільшення обсягу продукції, так і зменшення кількості працівників.

Якщо провести порівняльний аналіз продуктивності праці харчової промисловості з показниками по економіці загалом, то можна відзначити, що для галузі традиційно притаманний вищий, ніж середньонаціональний рівень виробітку (рис. 2). Однак повномасштабна війна вплинула на динаміку їх співвідношення. До 2021 р. виявлялась тенденція до вирівнювання

(коефіцієнт галузевого випередження знижувався): у 2014 р. галузевий рівень виробітку перевищував середній по економіці у 1,53 раза, у 2020 р. у 1,49 раза, а у 2021 р. у 1,4 раза. З 2022 р. розрив почав посилюватись: коефіцієнт галузевого випередження за рівнем продуктивності праці зріс до 1,55 у 2022 р., а у 2023 р. – до 1,58.

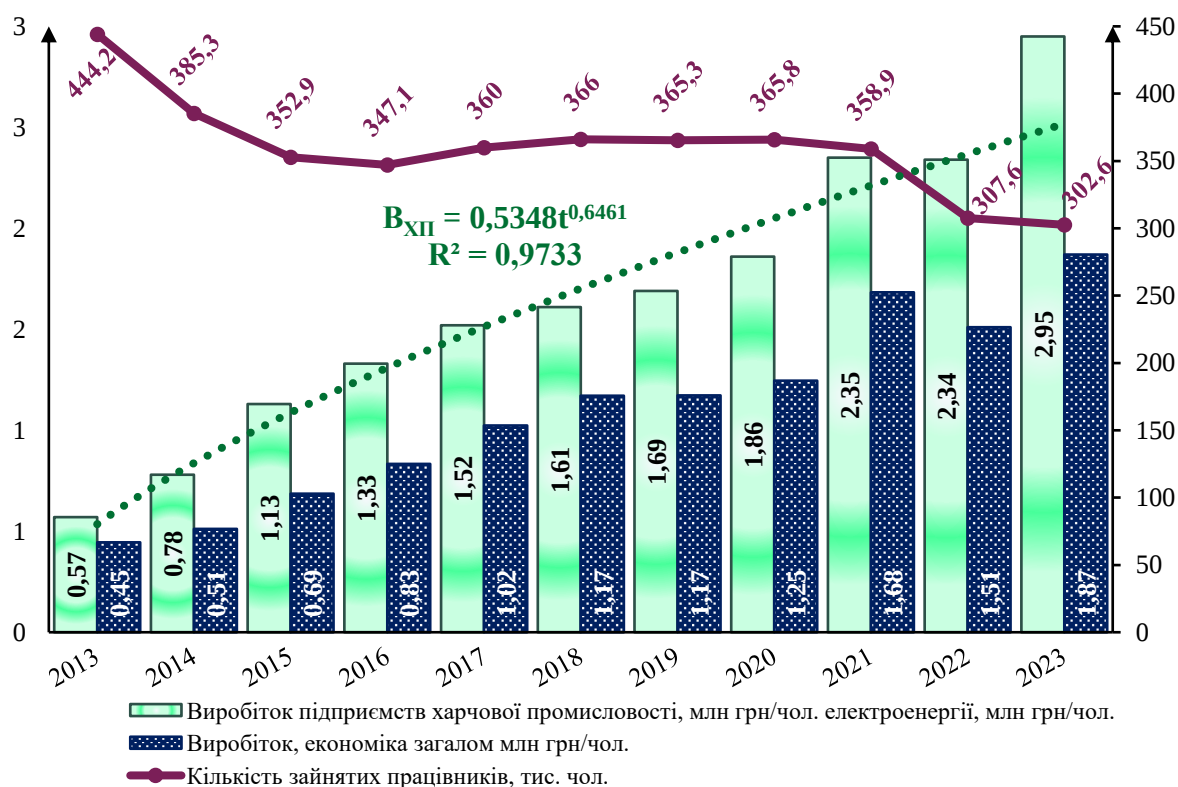

Рис. 2. Динаміка продуктивності праці у харчовій промисловості України та економіці загалом у 2013-2023 рр.

Джерело: складено авторами на основі [3].

Подібну ситуацію можна спостерігати і при аналізі узагальнюючих показників ефективності діяльності харчової промисловості – у 2023 р. частка прибуткових підприємств галузі (72,2 %) та рівень операційної рентабельності (8,6 %) є вищими, ніж для економіки загалом (71,1 та 8,0 % відповідно) [3]. Отже, підприємства харчової промисловості України демонструють наявність дієвих адаптаційних механізмів, які дозволяють їм ефективно функціонувати в умовах мінливого середовища і нівелювати його негативні впливи.

Іще одним важливим аспектом діяльності харчової промисловості України є її товарна структура. Традиційно основна частка реалізованої продукції припадає на харчові продукти (79,5-79,7 %), а найменша – на тютюнові вироби (9,0-9,3 %). Аналіз структурних змін (рис. 3) демонструє, що внаслідок військової агресії частка харчових продуктів зросла (до 85,65 % у 2023 р.) замістивши виробництво тютюнових виробів, частка котрого зменшилась у 2023 р. до 3,02 %.

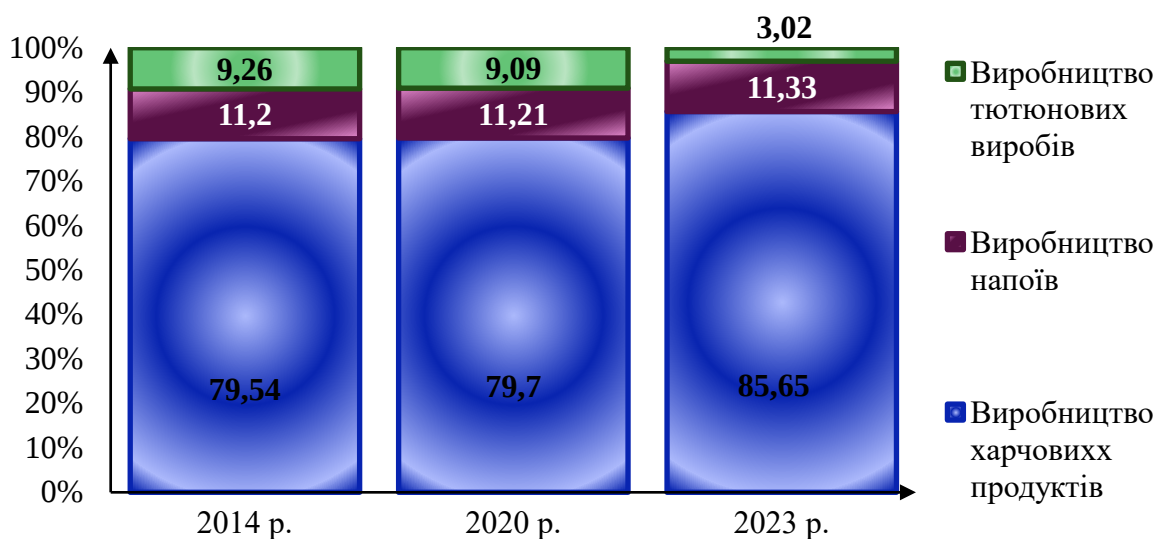

Рис. 3. Зміна структури реалізованої продукції харчової промисловості України

Джерело: складено авторами на основі [3].

Якщо дослідити структурні зрушення обсягів продукції харчової промисловості України за видами діяльності більш детально, то стає очевидним, що події останніх років суттєво вплинули на вагомість окремих виробництв у складі галузі (табл. 1). Виробництво олії та тваринних жирів, котре завжди обіймало провідні позиції за рахунок експортоорієнтованої соняшникової олії (до третини продукції харчової промисловості), втратило у структурі обсягу продукції харчової промисловості у 2023 р. порівняно із 2020 р. 5,42 відсоткового пункту (в.п.), виробництво тютюнових виробів – втратило 6,07 в.п., натомість частка виробництва м'ясопродуктів зросла на 7,56 в.п., хлібопродуктів – на 1,1 в.п., перероблення та консервування фруктів і овочів – 0,96 в.п.

Щоб комплексно оцінити структурні зрушення, що відбулись протягом аналізованого періоду скористаємося інтегральними індексами – інтегральним індексом структурних відмінностей Рябцева та інтегральним коефіцієнтом структурних зрушень Гатєва.

Індекс структурних відмінностей В. Рябцева [4; 7] надає кількісну узагальнену оцінку зміни структури досліджуваної системи, порівнюючи фактичну зміну частки окремих елементів з максимально можливою, та розраховується за формулою:

$$I_p = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (d_{1i} - d_{0i})^2}{\sum_{i=1}^n (d_{1i} + d_{0i})^2}}, \quad (1)$$

де d_{1i}/d_{0i} – частка i -го елементу у поточному/попередньому періоді;
 n – загальна кількість i -их елементів у складі системи.

Таблиця 1

Зміни структури харчової промисловості України за видами діяльності

Вид діяльності	Частка, %			Зміна частки у 2023 р. до, в.п.	
	2014	2020	2023	2014	2020
Виробництво м'яса та м'ясних продуктів	9,63	12,02	19,58	+9,96	+7,56
Перероблення та консервування риби, ракоподібних і молюсків	1,02	1,68	1,92	+0,90	+0,24
Перероблення та консервування фруктів і овочів	4,70	2,30	3,26	-1,43	+0,96
Виробництво олії та тваринних жирів	28,16	31,30	25,88	-2,29	-5,42
Виробництво молочних продуктів	10,35	9,64	9,67	-0,69	+0,03
Виробництво продуктів борошно-мелно-круп'яної промисловості, крохмалів та крохмальних продуктів	3,18	4,13	4,24	+1,06	+0,12
Виробництво хліба, хлібобулочних і борошняних виробів	6,15	5,05	6,15	0,00	+1,10
Виробництво інших харчових продуктів	14,18	10,92	12,52	-1,66	+1,60
Виробництво готових кормів для тварин	2,17	2,67	2,42	+0,25	-0,25
Виробництво інших напоїв	4,31	3,76	2,98	-1,33	-0,78
Виробництво пива	4,70	4,05	4,06	-0,64	+0,01
Виробництво солоду	0,33	0,28	0,27	-0,05	-0,01
Виробництво безалкогольних напоїв; мінеральних вод та інших вод, розлитих у пляшки	1,86	3,13	4,02	+2,16	+0,90
Виробництво тютюнових виробів	9,26	9,09	3,02	-6,24	-6,07
Інтегральний індекс структурних відмінностей Рябцева				0,169	0,150
Інтегральний коефіцієнт структурних зрушень Гатєва				0,236	0,210

Джерело: складено авторами на основі [3].

Коефіцієнт структурних зрушень К. Гатєва надає відносну оцінку інтенсивності структурних зрушень з урахуванням масштабності зміни за окремими структурними компонентами та їхньої вагомості в досліджуваній сукупності та розраховується за формулою [4; 7]:

$$K_{\Gamma} = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (d_{1i} - d_{0i})^2}{\sum_{i=1}^n d_{1i}^2 + \sum_{i=1}^n d_{0i}^2}}, \quad (2)$$

Розраховані інтегральні показники демонструють, що структура харчової промисловості України у розрізі видів діяльності у 2023 р. має істотний рівень відмінностей ($K_{\Gamma}^{2023-2014} = 0,169$, $K_{\Gamma}^{2023-2014} = 0,236$) порівняно із 2014 р. і значна частка структурних змін відбулась саме на фоні повномасштабного вторгнення ($K_{\Gamma}^{2023-2020} = 0,15$, $K_{\Gamma}^{2023-2020} = 0,21$). Можна констатувати, що військова агресія виступила фактором інтенсифікації структурних трансформацій.

Аналіз структури регіонального виробництва харчової промисловості України також демонструє істотні трансформації (табл. 2).

Таблиця 2

Зміни регіональної структури харчової промисловості України

Регіон	Частка, %			Зміна частки у 2023 р., в.п.	
	2014	2020	2023	до 2014	до 2020
Вінницька область	3,67	7,10	9,29	+5,62	+2,20
Волинська область	1,35	1,11	1,81	+0,45	+0,69
Дніпропетровська область	6,15	7,95	11,07	+4,92	+3,12
Донецька область	4,92	1,32	0,00	-4,92	-1,33
Житомирська область	1,90	1,53	1,96	+0,06	+0,42
Закарпатська область	0,41	0,33	0,45	+0,05	+0,13
Запорізька область	3,30	3,36	1,86	-1,44	-1,50
Івано-Франківська область	1,70	0,58	0,76	-0,93	+0,18
Київська область	9,35	5,38	7,49	-1,86	+2,11
Кіровоградська область	4,77	2,55	3,71	-1,06	+1,16
Луганська область	0,17	0,14	0,00	-0,	-0,14
Львівська область	4,45	6,38	8,79	+4,34	+2,41
Миколаївська область	2,48	2,85	2,19	-0,28	-0,66
Одеська область	4,90	3,19	3,61	-1,29	+0,43
Полтавська область	6,61	6,24	5,00	-1,61	-1,24
Рівненська область	0,80	1,01	1,67	+0,87	+0,66
Сумська область	1,64	1,75	1,67	+0,03	-0,09
Тернопільська область	2,19	0,98	1,57	-0,62	+0,60
Харківська область	6,13	8,01	3,95	-2,18	-4,06
Херсонська область	1,38	1,23	0,03	-1,35	-1,21
Хмельницька область	1,56	1,69	1,76	+0,19	+0,06
Черкаська область	5,72	6,10	6,80	+1,08	+0,70
Чернівецька область	0,33	0,33	0,67	+0,34	+0,34
Чернігівська область	2,03	1,95	1,97	-0,07	+0,01
м. Київ	22,08	26,93	21,63	-0,46	-5,30

Джерело: складено авторами на основі [3]

Станом на 2014 р. регіональним лідером із виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів було м. Київ, де було сконцентровано 22,08 % національного обсягу продукції галузі (табл. 2). Протягом 2014-2020 рр. вагомість м. Києва в регіональній структурі виробництва харчової промисловості зростала (до 26,93 % у 2020 р.), однак повномасштабне вторгнення та чисельні атаки на столицю, стали причиною релокації зокрема й виробників продовольства, що виявилось у скороченні частки до 21,63 % у 2023 р.

Динаміка регіональної структури харчової промисловості демонструє, що території, наближені до зони активних бойових дій, втрачають частку в національному виробництві (Донецька, Запорізька, Луганська, Одеська, Ха-

рківська, Херсонська). Натомість протягом 2020-2023 рр. збільшили вагомість свого харчового виробництва Вінницька область (+2,2 %), Дніпропетровська область (+3,12 %), Львівська область (+2,41 %).

Розраховані інтегральні показники демонструють, що регіональна структура харчової промисловості України у 2023 р. також має істотний рівень відмінностей ($K_p^{2023-2014} = 0,184$, $K_r^{2023-2014} = 0,256$) порівняно із 2014 р. і значна частка структурних змін відбулась саме на фоні повномасштабного вторгнення ($K_p^{2023-2020} = 0,141$, $K_r^{2023-2020} = 0,198$). Можна констатувати, що військова агресія виступила фактором інтенсифікації регіональних структурних трансформацій харчової промисловості України.

Висновки та пропозиції. Проведені дослідження дають можливість дійти висновку, що воєнна агресія сформувала значні загрози і виклики не просто ефективному розвитку харчової промисловості України, а і самому її фізичному існуванню. Руйнування підприємств харчової промисловості та їх інфраструктури, порушення внутрішньої та зовнішньої логістики, дефіцит кваліфікованих кадрів через міграцію та мобілізацію, проблеми з електропостачанням виробництва, обмеженість інвестицій та висока невизначеність середовища, вимагають неординарних та швидких рішень від виробників харчовиробників. Попри всі проблеми галузь демонструє відносну стійкість до воєнних викликів, значний адаптаційний потенціал та виконує свою роль у вирішенні ключових соціально-економічних питань.

Список використаних джерел

1. Бутко М. П. Глобалізаційні виклики та національний зміст продовольчої кризи: регіональний вимір / М. П. Бутко, Н.Т. Шадура-Никипорець; під заг. наук. кер. д-ра екон. наук, проф. М. П. Бутка. – Ніжин : ТОВ “Видавництво «Аспект-Поліграф», 2012. – 352 с.
2. Варченко О. М. Діяльність підприємств харчової індустрії України у кризові, проміжні та воєнний періоди / О. М. Варченко, Д. Ф. Крисанов, І. О. Герасименко, К. В. Ткаченко, О. О. Варченко, О. В. Тур / Продовольчі ресурси. – 2024. – № 12(22). – С. 219-233. DOI: <https://doi.org/10.31073/foodresources2024-22-22>.
3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Коломицева О.В. Економічна оцінка структурних зрушень у соціально-економічних системах / О.В. Коломицева / Бізнес Інформ. – 2011. – №6. – С. 153-155.
5. Національний інститут стратегічних досліджень. Підсумки функціонування аграрного сектору України у 2024 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://niss.gov.ua/news/statti/pidsumky-funktsionuvannya-ahrarnoho-sektoru-ukrayiny-u-2024-rotsi>.
6. Розвиток харчової індустрії України в умовах надзвичайних викликів: вектори, потенціал та перспективи: колективна монографія / О.В. Коваленко [та ін.] ; Інститут продовольчих ресурсів НААН. – Київ : Вид-во «Деоніс плюс», 2024. – 328 с.
7. Романова Т. В. Інтегральні показники оцінювання структурних зрушень в економіці / Т. В. Романова // Економіка і регіон. – 2016. – № 6. – С. 20-27.
8. Стратегічний потенціал продовольчої системи України: монографія / М. П. Сичевський [та ін.]. – Київ, 2020. – 162 с.
9. Шостак Л. Аналіз ринку харчової промисловості у воєнний період [Електронний ресурс] / Л. Шостак, С. Бегун, А. Ульяницький // Економіка та суспільство. – 2024. – № 63. – Режим доступу: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-96>.

10. Шубравська О. Забезпечення продовольчої безпеки України: післявоєнний контекст / О. Шубравська, К. Прокопенко / Економіка України. – 2022. – № 7(728). – С.21-42. – Режим доступу: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.07.021>.

References

1. Butko, M.P., Shadura-Nykyporets (2012). *Hlobalizatsiini vyklyky ta natsionalnyi zmist prodovolchoi kryzy: rehionalnyi vymir* [Globalization challenges and the national content of the food crisis: regional dimension]. Vydavnytstvo «Aspekt-Polihraf».
2. Varchenko, O. M., Krysanov, D. F., Herasymenko, I. O., Tkachenko, K. V., Varchenko, O. O., Tur, O. V. (2024). Diialnist pidpriemstv kharchovoi industrii Ukrainy u kryzovi, promizhni ta voiennyi periody [Activities of food industry enterprises of Ukraine in crisis, intermediate and war periods]. *Prodovolchi resursy – Food resources*, 12(22), 219-233. <https://doi.org/10.31073/foodresources2024-22-22>.
3. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. <https://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Kolomytseva, O.V. (2011). Ekonomichna otsinka strukturnykh zrushen u sotsialno-ekonomichnykh systemakh [State Statistics Service of Ukraine]. *Biznes Inform – Business Inform*. (6), 153-155.
5. Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen. Pidsumky funktsionuvannia ahrarnoho sektoru Ukrainy u 2024 rotsi. [National Institute for Strategic Studies. Results of the functioning of the agricultural sector of Ukraine in 2024]. <https://niss.gov.ua/news/statyi/pidsumky-funktsionuvannia-ahrarnoho-sektoru-ukrayiny-u-2024-rotsi>.
6. Kovalenko, O.V. et al. (2024). Rozvytok kharchovoi industrii Ukrainy v umovakh nadzvychainykh vyklykiv: vektory, potentsial ta perspektyvy [Development of the food industry of Ukraine in conditions of extraordinary challenges: vectors, potential and prospect]. *National Institute for Strategic Studies. Results of the functioning of the agricultural sector of Ukraine in 2024*. Vyd. «Deonis plus».
7. Romanova, T.V. (2016). Intehralni pokaznyky otsiniuvannia strukturnykh zrushen v ekonomitsi [Integral indicators of assessing structural shifts in the economy]. *Ekonomika i rehion – Economy and Region*, (6), 20-27.
8. Sychevskiy, M. P. et al. (2020). *Stratehichniy potentsial prodovolchoi systemy Ukrainy* [Analysis of the food industry market during the war period].
9. Shostak, L., Behun, S., Ulianytskyi, A. (2024). Analiz rynku kharchovoi promyslovosti u voiennyi period [Analysis of the food industry market during the war period]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, (63). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-96>.
10. Shubravska, O., Prokopenko, K. (2022). Zabezpechennia prodovolchoi bezpeky Ukrainy: pisliavoiennyi kontekst [Ensuring food security in Ukraine: post-war context]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*, (7(728)), 21-42. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.07.021>.

Отримано 17.05.2025

UDC 338.439.02-043.2:94(477)

Nataliia Shadura-Nykyporets

PhD in Economics, Associate Professor,

Associate Professor of Department of Economics, Accounting and Taxation

Chernihiv Polytechnic National University (Chernihiv, Ukraine)

E-mail: nikyporetc@ukr.net, **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0001-7990-0105>**ResearcherID:** [H-1176-2016](https://orcid.org/0000-0001-7990-0105)**Oleksandr Matviienko**

student group ASD051-22

Chernihiv Polytechnic National University (Chernihiv, Ukraine)

E-mail: matvienkos95@gmail.com, **ORCID:** <https://orcid.org/0009-0006-2162-3583>

THE IMPACT OF THE WAR ON THE ECONOMIC PARAMETERS OF THE DEVELOPMENT OF THE FOOD INDUSTRY OF UKRAINE

The food industry of Ukraine is one of the key sectors of the economy, as it plays a significant role in solving multi-vector tasks - ensuring the country's food security, creating a significant number of jobs, forming a significant share of export revenues, producing goods with significant added value, and contributing to the development of related activities.

The current transformational stage of its functioning requires the study of changes that characterize the current period of development of this sphere - production dynamics, structural changes, regional features, and efficiency of activity. That is why the purpose of the study is to conduct an analytical analysis of the development of the food industry of Ukraine and assess the impact of military aggression on the key parameters of its functioning.

In the conditions of the ongoing war and global changes in food markets, this industry remains a pillar of stability and potential for further economic growth of our country. Thus, in 2023, the volume of sales of the food industry of Ukraine amounted to UAH 892,7 billion, which is 23,8% more than in 2022, the industry provided 20,3% of industrial and 6,35% of national production, 4,08% of employed workers were involved in food production, 25,7% of the industry's products were sold outside the country, which indicates the importance and role of the industry in the country's economy. It is worth noting that military aggression negatively affected the scale of the industry's activities, causing a reduction in sales volumes in 2022 by 14,4%, however, already in 2023 the food industry managed to exceed the pre-war level by 5,94%. The industry dynamics turned out to be better compared to the change in the scale of the national economy in general and industrial production in particular. We can conclude that the food industry has demonstrated significant resilience in the face of military aggression.

The conducted studies allow us to conclude that military aggression has created significant threats and challenges not only to the effective development of the food industry of Ukraine, but also to its very physical existence. The destruction of food industry enterprises and their infrastructure, disruption of internal and external logistics, shortage of qualified personnel due to migration and mobilization, problems with power supply to production, limited investment and high uncertainty of the environment require extraordinary and quick solutions from food manufacturers. Despite all the problems, the industry demonstrates relative resilience to military challenges, significant adaptive potential and plays its role in solving key socio-economic issues.

Keywords: food industry; scale of production; output; regional structure; military challenges.

Fig.: 3. **Table:** 2. **References:** 10.